

Szakmai zárójelentés

A kutatás a munka világának változásait vizsgálta a rendszerváltás utáni Kelet-Németországban és Magyarországon. Elsődlegesen a mai munkások mentalitásának, társadalmi-politikai gondolkodásának, értékrendjének, önidentifikációjának, szakmai-kulturális identitásának feltérképezése volt a cél, életút-interjúk segítségével.

Két hipotézisből indult ki a kutatás. Az első az, hogy a munkástörténet-írás tudományos jellegét az államszocializmus idején igen gyakran eltorzították a megkövetelt ideológiai dogmák – elsősorban igaz ez az NDK-ra, ahol a honeckeri rezsim egészen a bukásáig fenntartott egy keményvonalas politikai diktatúrát, de még a magyar esetben is érthette represszió a hivatalos ideológiával szembehelyezkedő kutatókat, írókat (lásd pl. a Haraszi-per). A munkásokat a rendszer hivatalos ideológiája egységes, homogén és forradalmi tudatú társadalmi csoportnak, osztálynak tekintette, amelynek töretlenségét nem lehetett megbontani. Az NDK-ban kifejezetten elvárás volt a vörös forradalmi szál, vagy szellem kimutatása a német munkásmozgalom egész történetében: a proletariátus évszázados harcát a tőkés ellen persze a kommunista párt vitte sikerre, teljesítette be. A szocialista munkás idealizált képe, amelyet a rendszer minden eszközzel propagált, a hétköznapokban azonban igencsak messze állt a munkások valódi érzéseitől, tapasztalatától. A rendszer mindennek ellenére a munkásságot tekintette legfőbb társadalmi bázisának, és a megvalósult munkásállamra építette legitimációs igényét. Ez nemcsak azzal járt, hogy a munkásokra erőltettek egy hamis ideológiát, hanem azzal is, hogy a rendszerváltás után a bukott rendszer emblematisztikus osztályának tekintették a „munkásosztályt” (ami a propagált ideológiával ellentétben soha nem létezett). Mindez visszavetette a munkáskutatást és a munkástörténet-írás nagyon szükséges revízióját. Kutatásomban tehát arra törekedtem, hogy egy olyan munkásvilágot, kollektív munkásemlekezetet vizsgáljak, amely megszabadult egyfelől a pártállam kötelező ideológiai dogmáitól, másfelől azonban lehet kritikus az új, kapitalista rendszerrel szemben – úgy is, hogy nem kívánja vissza a politikai diktatúrát.

A másik kiindulópont David Ostnak az a tézise volt, hogy az egykori szocialista munkásság nagy mértékben csalódott a rendszerváltásban, mert nemcsak a rendszer legitimációs ideológiája okán biztosított szimbolikus tőke veszett el, hanem a Kádár-korszakban megszokott szociális és anyagi biztonság és a nem nagyra néző anyagi perspektívák is. Ez vezetett el a neoliberalizmusból való kiábránduláshoz és az alternatívák irányába való politikai tájékozódáshoz. A kutatás emellett arra hívta fel a figyelmet, hogy nemcsak dezindusztrializációs folyamatok zajlottak le a rendszerváltás után, hanem a multinacionális vállalatok új munkahelyeket, új nagyvállalati kultúrát, környezetet is teremtettek, amely kevesebb figyelmet kapott a kritikai antropológiában, amely elsősorban a válságrégiókra és válságjelenségekre fókuszált.

Az összehasonlítással arra a kérdésre is választ kerestem, hogy a közös államszocialista múlt jelent-e olyan örökséget, amely ma is hatással van az új munkásság mentalitására, munkakultúrájára, értékrendjére. Jeffrey Kopstein úgy vélte, Honecker öröksége máig fontos szerepet játszik az egykori NDK politikatörténetében, akár az AfD megerősödésében, amit Klaus Dörre egyenesen új munkáspártnak nevezett. Az AfD valóban épít a keletnémet örökségre, a keletnémet „átmenet” társadalmi és emberi árának a kollektív emlékezetére. A kutatás ezeket az összefüggéseket is megkísérelte feltérképezni.

A szakirodalom összegyűjtése külföldi terepmunka segítségével valósult meg. Itt kell felhívni a figyelmet arra, hogy, míg a 2000-es évek elején könnyű volt bejutni a gyárba, és megtalálni a vállalkozó interjúalanyokat, mostanra ez mindkét országban megnehezedett, a gyárak vezetősége nem támogatta a kutatást. Ezért sokkal több időre és informális kapcsolatok kialakítására volt szükség a terepmunka megvalósításában. Ez indokolja, hogy az eredetileg tervezett, egyéni megbízások helyett sokkal több lett a külföldi utazásokra fordított összeg. Szintén változás volt, hogy Bezsényi Tamás egyéb elfoglaltságai miatt kikerült a kutatócsoportból, az egykori ózdi gyárvárost vizsgáló Alabán Péter viszont csatlakozott a csoporthoz.

Az adatok feldolgozása során sor került a historiográfia részletes elemzésére. A német esetben az NDK-kutatás könyvtárnyi szakirodalomra rúg. A historiográfiai rész az NDK-kutatás és a munkástörténet-írás (azon belül is a gazdag német hagyományok, irányzatok) összekapcsolásával mutatja meg, hogy közelebb kerülhetünk a pártállami diktatúra jellegének, természetének megértéhez, ha a munkásállam legitimációs ideológiájának megfelelően a dolgozó „tömegek” viselkedését, mentalitását, politikai-társadalmi nézeteinek alakulását vizsgáljuk. Az NDK-kutatásban már lezajlott a totalitárius-revizionista vita, ahol a revizionisták éppen arra hivatkoztak, hogy a munkások, a dolgozó emberek nemcsak passzív elszenvedői voltak az egypártrendszeri diktatúrának, hanem bizonyos keretek között maguk is alakították a sorsukat, és a mikrokörnyezetben élhettek „normális” életet, sőt, ha a hétköznapi ellenállás példáit nézzük, akkor informális nyomást is tudtak gyakorolni a hatalomra. A tanulmány számba veszi és példákkal illusztrálja a rendszerváltás utáni munkáskutatás főbb irányzatait, a vizsgált témákat és a módszertani sokféleséget. A revizionizmus tehát nem más, mint ernyőfogalom: a totalitárius modell bírálóit, kritikussait jelöli, akik természetesen igen sokféle elméleti és módszertani alapokon állva közelítenek a mindenható állampárt és állam koncepciójának megkérdőjelezéséhez, annak bemutatásához, hogy a diktatúrának is voltak a hétköznapi életben korlátai, mint ahogyan ezt a hétköznapi ellenállás példái is mutatják.

A magyar esetben a „gulyáskommunizmus” – igaz, megszorításokkal – de lehetővé tette a hivatalos marxista-leninista ideológia dogmatikus megközelítésén túli gondolkodást. A néprajz, antropológia, szociográfia területén születtek a mai érdeklődésre is számot tartó, komoly szakmunkák. A keletnémet esetben kötelező volt kimutatni a „vörös vezérfonalat”, vagyis a munkásság forradalmi gondolkodásának, a kommunista vezetésűnek beállított munkásmozgalomnak az osztálytudatos megmutatkozását, fejlődését, egészen a kommunista győzelemig. Magyarországon, ha bizonyos keretek között is, de lehetőség nyílt a munkástörténet, munkáskultúra szabadabb vizsgálatára.

Külön fejezet foglalkozott a szakszervezeti mozgalom összehasonlításával. A német esetben a szakszervezetek hagyományosan együttműködnek a szociáldemokrata párttal, az SPD-vel, és az üzemi tanács (Betriebsrat) is lehetőséget ad a munkásképviseletnek. A magyar szakszervezeti mozgalom gyengeségének történeti és strukturális okai vannak, fontos kérdés itt az államszocialista örökség, a szakszervezetek állami kontrollja, illetve a rendszerváltás utáni privatizáció. A német tulajdonú magyar autógyárak is átvették a német modellt, de mégis vannak fontos különbségek a szakszervezeti mozgalom működésében, politikai kötődéseiben.

A kutatás fő forrásai az elméleti és historiográfiai anyag összegyűjtése mellett a 25-25 életút-interjú, amelyeket Magyarországon és Kelet-Németországban készítettünk. Ahogyan fentebb jeleztem, a gyári vezetés elzárkózása mellett a kutatómunkát a munkások bizalmatlansága és a

COVID-járvány is jelentősen megnehezítette. Ezért a terepmunka sokkal több időt és költséget emésztett fel, mint amit eredetileg terveztem, és ezért kellett a költségeket átcsoportosítani.

A mai munkástörténet-írás, munkáskutatás egyik fontos kérdése, hogy miért váltak fogékonnyá a gyári fizikai dolgozók a szélsőjobboldal „szirénhangjára”. A német AfD-t Klaus Dörre egyenesen „munkáspártnak” nevezte, míg Didier Eribon fontos munkája, a *Visszatérés Reimsbe* c. könyv a város munkáslakóinak szélsőjobboldali fordulatát mutatja be. A kutatás arra a kérdésre kereste a választ, hogy melyek azok a specifikusan kelet-közép-európai jellemzők, amelyek a szocializmus emblematikusnak tekintett és propagált osztályát szembefordították a hagyományos szövetségesnek tekintett politikai baloldallal.

Chris Hann (2019) Polányi nyomán úgy érvel, hogy egyetlen társadalom sem viseli el sokáig a „kiagyazottságot”. A piaci átmenetben csalódott munkások újfajta kötődéseket és közösségeket kerestek: a diszkreditálódott „osztályt” felváltotta a kulturális-civilizációs identifikáció.

Ahogy már a 2000-es évek elején is megmutattam, a Kádár-korszak pozitív megítélése nem feltétlenül kapcsolódott össze baloldali politikai preferenciákkal. A munkások osztály helyett nemzetben gondolkoztak, és a hazai vállalatokat, nemzeti tőkét állították szembe a globális kapitalizmus kizsákmányolásával: a „jó” kapitalizmust „rosszal”. Nem gondolkoztak egy kapitalizmuson túli világban, és az erős(ebb) nemzetállamtól, nemzeti kormánytól várták el a „kisemberek” védelmét. A kutatásban megjelentek a szakszervezetet szervező munkásvezetők; ők azonban szintén nem a baloldali alternatívák irányába tájékozódtak, hanem a kapitalizmuson belül kerestek jobb megoldásokat. Ebben a csoportban a Kádár-korszak már nem tartogatott sok pozitív emléket; inkább a stagnálás, hanyatlás, szürkeség, bezártság képei társultak hozzá.

Ami az új kutatásban nem változott: a rendszerváltás negatív megítélése. A rendszerváltás nemcsak a munkahely elvesztését jelentette sokak családjában, hanem a munkanélküliség, az elszegényedés családok széteséséhez, deviáns viselkedésformák megjelenéséhez (alkoholizmus, öngyilkosság, stb.), súlyos traumákhoz is vezetett a munkáscsaládok életében, súlyos törést jelentett az interjúalanyok számára. Sokan nem is szívesen emlékeztek vissza azokra az időkre, és a családtörténetekben megjelenő törésekre; persze, az 1980-as évek Kádár-korszakát sem értékelték pozitívan.

Míg a 2000-es évek elején még nem volt jellemző az etnikai hovatartozás hangsúlyozása, az újabb kutatásban megszólalók között sokan a saját tiszteletreméltóságukat kívánták azzal demonstrálni, hogy szembeállították saját szigorú munkaetikájukat a „civilizációs másoknak” tekintett romák kulturális elmaradottságával, lustaságával. stb. Ezek többé nem voltak „tabu” fogalmak: a többségi társadalomhoz való tartozáshoz inkább a tisztességesen végzett munka, a múltból örökölt munkakultúra értékei társultak. Ennek példáit én is bőségesen dokumentálhattam.

A kutatás egyik fontos eredménye, hogy a szakszervezeti mozgalom gyengesége elősegítette a munkások neonacionalista fordulatát. Míg az idősebb generációk körében megjelent a Kádár-nosztalgia, a fiatalabbak többnyire igen negatívan látták a szocializmus egész időszakát. Ez is gyengíthette a baloldali „szövetséget”.

Az elért eredmények rövid ismertetése:

A projektből két nagy konferenciát és két konferenciakötetet is tudtunk finanszírozni. 2018. szeptember 20 és 20 között Valuch Tiborral és Tóth Andrással közösen szerveztünk egy tudományos konferenciát („A munkáskultúra és az ipari táj átalakulása - munkások a rendszerváltás utáni Kelet-Közép-Európában és Magyarországon” (Eszterházy Károly Egyetem, Eger), amelyből konferenciakötet készült. A kötet igen pozitív fogadtatásban részesült, a téma kiemelkedő hazai szaktekintélyeinek közreműködésével. A kötetben fiatal (early career) kutatók is bemutatkozhattak.

A másik nagy konferenciát Tóth Pál Péterrel közösen szerveztük, „Rézler Gyula szellemi öröksége” címmel. Kötet készült a konferencia anyagából, Tóth Pál Péter mellett Krémer András és Valuch Tibor közreműködésével. Itt különösen kiemelem a munka interdiszciplinaritását, különböző tudományágakban dolgozó szerzők bevonásával. Az interdiszciplináris megközelítést szorgalmazta a téma hazai szaktekintélye, Paládi-Kovács Attila akadémikus is. A kötet a Magyar Tudományok Akadémián került bemutatásra.

Emellett elfogadásra került a Krausz Tamással és Mezei Bálinttal közösen szerkesztett, *State Socialism in Eastern Europe* c. kötet, amely a rangos Palgrave Macmillan kiadó gondozásában jelenik meg, 2023 elején.

Kiemelem még a 2021-ben, Alabán Péter szerkesztésében megjelent, *Emberek, társadalmak, hagyományok. Tanulmányok a Barkóságról*. Studia Barkonum VI. c. kötetet, illetve Alabán Péternek a projektből finanszírozott kötetét.

Bartha Eszter-Tóth András-Valuch Tibor (szerk.): *Munkás-Kultúra-örökség*, Kronosz, 2020.

Tóth Pál Péter, Bartha Eszter, Krémer András, Valuch Tibor (szerk.) *Rézler Gyula szellemi öröksége*. Kronosz, 2021.

Bartha Eszter-Krausz Tamás-Mezei Bálint (szerk.): *State Socialism in Eastern Europe*. Palgrave Macmillan, megjelenés előtt.

Alabán Péter: *Egykor volt gyárváros...Társadalmi változások Ózdon és környékén a rendszerváltástól napjainkig*. Kronosz, 2020.

Alabán Péter (szerk.): *Emberek, társadalmak, hagyományok. Tanulmányok a Barkóságról*. Studia Barkonum VI, Ózd, 2021.

Külön sikerként említhetem a Magyarország Felfedezése Alapítvány pályázatára készült munkámat, amely első díjat nyert szociográfia kategóriában:

„Összerakva, az ember élete is megtörik az ilyen politikai hullámtól...”: A rendszerváltás heterogén munkástapasztalata.

Emellett említek két tanulmányt, amely Q1-es folyóiratban jelent, illetve jelenik meg:

Bartha Eszter-Tóth András: *The Emasculation of Trade Unions and Workers' Drift to Neonationalism in Hungary*. *Europe-Asia Studies*, 73 (9) 2022, 1726–1747.

Workers Against Technocrats: The Failed Economic Reform and the Rise of Consumer Socialism in the German Democratic Republic. *Business History* (megjelenés előtt)

Említem még egy német nyelvű cikkemet:

Arbeiterproteste gegen die Wirtschaftsreformen der 1960-er Jahre in Ostdeutschland und in Ungarn. (Working-Class Protests against the Economic Reforms in the GDR and Hungary in the 1960s). *Central European Papers*, 6 (1), 2018, pp. 115–138

Angol nyelvű könyvfejezetek:

From Socialism to Neo-Liberalism: Lessons from Eastern Europe and Hungary. In: *State Socialism in Eastern Europe* (megjelenés előtt)

Emancipated or Excluded? Women Workers and the Gender Regime in State Socialist Hungary. In: *State Socialism in Eastern Europe* (megjelenés előtt).

Questioning the (Gender) Regime? In: Ana Luleva (szerk.): *Everyday Socialism: Promises, Realities and Strategies*. Sofia, Institute of Ethnology and Folklore Studies, 2022, pp. 150-165

“This Workers’ Hostel Lost Almost Every Bit of Added Value It Had”: Workers’ Hostels, Social Rights and Legitimization in Hungary and the German Democratic Republic. In: Marsha Siefert (szerk.): *Labor in State-Socialist Europe, 1945–1989*. Budapest: CEU Press 2020, pp. 167–194

What Lies Beneath the Appeal of the Radical Right to Elite Skilled Workers? The Impact of Deeply Ingrained Nationalism and Perceptions of Multiple Exploitations. In: Margit Feischmidt and Balazs Majtenyi (szerk.): *The Rise of Populist Nationalism*, Budapest: CEU Press 2019, pp. 277-298 (Tóth Andrással közösen)

Magyar könyvfejezetek:

Munkássorsok és munkásábrázolás a Kádár-korszak “tipikus” éveiben. In: Papp István (szerk.): 1971: Egy tipikus kádári év? Budapest: Kronosz Kiadó 2022, pp. 14-170

A magyar privatizáció és rendszerváltás értelmezési keretei hazai és nemzetközi összehasonlításban.. In: Alabán Péter (szerk.): *Emberek - Társadalmak – Hagyományok*. pp. 178-195

“...hogya a világ dolgait előbbre vigyem”: Munkáskultúra és ideológia a konszolidált Kádár-korszakban. In: *Rézler Gyula szellemi öröksége*, pp. 50-87

„Összerakva, az ember élete is megtörik az ilyen politikai hullámzásoktól”: A rendszerváltás heterogén munkástapasztalata. In: Kiss Márta - Lengyel György (szerk.): *Milyen élet ez? Szociográfiák*. Budapest: Gondolat 2020, pp. 250–272

“Megszűntek a bányák, minden fokozatosan megszűnt. Lett egy nagy semmi.” In: *Munkáskultúra-örökség*, pp. 67–98

Munkásnő-interjúk és munkáséletmód-kutatások az 1970-es évek Magyarországon In: Sipos Balázs, Krász Lilla (szerk.): *A női kommunikáció kultúrtörténete. Tanulmányok*. Budapest: Napvilág Kiadó 2020, pp. 105-122

Munkásnők, életutak és elbeszélések az 1970-es évek közepén Budapesten. In: Frauhammer Krisztina, Pajor Katalin (szerk.): *Emlékek, szövegek, történetek. Női folklór szövegek*. Budapest, Magyar Néprajzi Társaság 2019, pp. 285–301

A mostani világban a munkásosztálynak nincs meg a megbecsülése...”: Munkások a rendszerváltás előtt és napjainkban In Tóth Pál Péter (szerk.): *A magyar szociográfia a 20-21. században*. Budapest: Gondolat Kiadó 2018, pp. 189–222

Magyar folyóiratcikkek:

Az NDK mint elbukott „munkásállam”? A német múltfeldolgozás néhány tanulsága. *Múltunk* (megjelenés előtt).

Munkás-önigazgatási kísérletek Magyarországon. *Fordulat* (27), 2020, pp. 280–291 (Krausz Tamással és Szalai Erzsébettel).

Munkásfiatalok az újkapitalizmusban. *Educatio*, 26 (1), 2017, pp. 75–86 (Tóth Andrással közösen).

Recenziók, beszámolók:

A „magyar rozsdaövezet”. Egy eltűnő örökség nyomában. *Honismeret*, 2021, 3. sz., 118-120.

In the spur of a vanishing heritage: The Hungarian rustbelt. *Corvinus Journal of Sociology and Social Policy* 2021/2.

A hiányzó közös nevező. *Eszmélet*, (123), 2019, pp. 233–239 (György Lászlóval közösen)

A munkáskultúra és az ipari táj átalakulása - munkások a rendszerváltás utáni Kelet-Közép-Európában és Magyarországon. *Néprajzi Hírek*, 48 (4), 2018, pp. 70–76

„Semmit rólunk nélkülünk” : Újbaloldali társadalmi mozgalmak Magyarországon és a világban. *27* (4), 2018, pp. 159–165

Valuch Tibor: Mindennapi történeteink. Válogatott társadalomtörténeti tanulmányok. *Századok*, 156 (4) 2022, 851–853

Alabán Péter: Volt egyszer egy gyárváros...*Honismeret*, 3, 2021, 118-120

Eileen Boris, Dorothea Hoehntker, and Susan Zimmermann (eds.): Women’s ILO. Transnational Networks, Global Labour Standards and Gender Equity, 1919 to Present. *International Review of Social History*, 65(2), 2020, pp. 343-345.

Várkonyi-Nickel Réka: Rimaiak a gyárak völgyében: Egy salgótarjáni munkáskolónia társadalma az államosítás előtt. *Ethnographia*, 130(2), 2019, pp. 346–349

Mark Pittaway: From the Vanguard to the Margins. Workers in Hungary, 1939 to the present. Selected Essays by Mark Pittaway. *International Review of Social History*, 63(3), 2019, pp. 545–547.

Barbara Papp and Balázs Sipos: Modern, diplomás nő a Horthy-korban, *Századok*, 152 (4), 2018, pp. 921–923

Sorin Radu and Cosmin Budeancaă (eds.): Countryside and Communism in Eastern Europe. Perceptions, Attitudes, Propaganda. *International Review of Social History*, 63 (2), 2017, pp. 358–361.

A projektnek hála, számos nemzetközi konferencián is bemutathattam szakmai eredményeimet:

Meghívott előadó: “Everyday Life in State-Socialist Societies”. Pula, Croatia, 12-15 May 2022
“Gendered Discourses in the 1970s in Hungary.” Paper presented at the ESSHC, 24. March 2021

Meghívott előadó: “The Failure of a Working-Class Movement in Hungary after 1989”. Hannah Arendt-Institut für Totalitarismusforschung, TU Dresden, 28 January 2021

Meghívott előadó: “Between Silence and Nostalgia: Working-Class Memories of the Kádár regime in Contemporary Hungary.” Conference of V4 Visegrad Anthropologists. Halle, Germany, 15. October 2020

“Women Workers, Social Science and the Gender Regime. Paper presented at the conference “(Re)-thinking Socialism: Knowledge, Memory and Oblivion of the Socialist Past”. Sofia Bulgarian Academy of Sciences, 7-10 November, 2019

“Family Ideology and Gender Relations in the Life History Interviews of Working-Class Women in the Peak Years of State Socialism in Hungary.” Paper presented at the Third Conference of the European Labor History Network (ELHN). Amsterdam, 18-22 September 2019

Meghívott előadó: “From Class Conscious Proletariat to Self-Conscious Consumers: East German and Hungarian Workers in Late Socialism.” Frei Universitaet, Berlin, 3 June 2019

“How can We Strengthen Labour Solidarity across the Borders?”. Paper presented at the XIV. Global Labour University Conference “Reflecting 100 Years of ILO – Shaping the Rules for a New Century of Labour”. Berlin, 25-28 March 2019

Meghívott előadó: “East German Workers in the Honecker Era”. “The Second World Does Business: Alternative Modernities in Yugoslavia and the GDR”. University of Glasgow, 27-30 November 2018

“The Role of Craft Unions in Ensuring Practical Ownership of Workplaces in the Pre-War Era in Hungary”. Paper presented at the 54th ITH Conference. Linz, Austria, 6-10 September 2018

“1968: Eastern Europe and the World”. Paper presented at the Hungarian Academy of Sciences, Institute of Political Science. Budapest. 9 July 2018

“Working-Class Life and Culture in the 1970s in Hungary: Science and Politics.” Paper presented at the conference “Workers Beyond Socialist Glorification and Post-socialist Disavowal”. Vienna, 24-27 May 2018

Meghívott előadó: “Workers in the New Capitalism. Conference “Community and Autonomy”. ELTE, 19. April, 2018

Ezenkívül:

From lonely fighters to right-wing political communities: Was there a working-class countermovement in Hungary after 1989?
(BASEES Regional Conference, 2021. április 21.)

Revisiting attempts to render workers' ownership of production possible in the wake of the change of regimes in Hungary (ENIUGH Congress, 2021. jún. 15.)

Workers' culture and ideology in the consolidated Kádár regime (Conference on Non-Capitalist Mixed Economies, (Theory, History and Future, 25 June 2021)

Panel szervezése (Labor movement in East-Central Europe after 1989: Crisis, opportunities, perspectives) European Labor History Network (ELHN), 4. Conference, 30 August-3 September 2021, University of Vienna, és előadás tartása a szekcióban "What kind of life is this?": The heterogeneous working-class experience of the new, capitalist regime in Hungary

Munkásábrázolás, munkássorsok a konszolidált Kádár-rendszerben. (Konferencia címe: 1971 – Egy tipikus kádári év? 2021. november 10.)

Új nagyipari munkásság: Történelemkép, munkásethosz és identitás (konferencia címe: Rézler Gyula szellemi öröksége, 2020. november 25.)

Egyéb disszemináció:

Különszám szerkesztése Thomas Lindenberger professzorral (*Labour and Right-wing Populism*) – megjelenés előtt

Podcast Kránitz Dorotttyával:

<https://marieclaire.hu/marieclaire-podcast/2021/07/06/noi-tarca-fizetett-munka-es-a-kelet-europai-nok-penzugyi-podcast-4-resz/>

Partizán:

<https://www.facebook.com/partizanpolitika/videos/652152356059266>

